

Met de wet van 1 december 2013 tot hervorming van de gerechtelijke arrondissementen en tot wijziging van het Gerechtelijk wetboek met het oog op een grotere mobiliteit van de leden van de rechterlijke orde (B.S. 10 december 2013) wijzigt het Belgische gerechtelijk landschap fundamenteel.

Een gerechtelijk arrondissement in België is voor alle duidelijkheid de zetel van een rechtbank van eerste aanleg, die bestaat uit een burgerlijke rechtbank, een correctionele rechtbank en een familierechtbank. Daarnaast is er nog een rechtbank van koophandel, een arbeidsrechtbank en een politierechtbank.

De gerechtelijke arrondissementen zijn verder opgedeeld in gerechtelijke kantons, waar de Vredegerechten hun plaats hebben.

Tot voor de wetwijziging van 1 december 2013 bestonden er 27 gerechtelijke arrondissementen en 187 gerechtelijke kantons.

De wet van 1 december 2013 herleidde het aantal gerechtelijke arrondissementen tot 12, met name: Antwerpen, Limburg, Brussel, Leuven, Waals-Brabant, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Eupen, Luik, Luxemburg, Namen en Henegouwen.

Per gerechtelijk arrondissement zal er in de toekomst nog maar één rechtbank van eerste aanleg en in principe ook één politierechtbank bestaan. De rechtbanken van koophandel en de arbeidsrechtbanken worden georganiseerd op het niveau van het ressort. Per kanton blijft een vredegerecht behouden.

De voordelen van deze organisatorische schaalvergroting zouden talrijk zijn:

- beter beheer doordat de arrondissementen meer autonomie krijgen op het vlak van middelen en personeel
- meer mogelijkheid om te werken met specialisaties binnen een arrondissement en zo ook meer kwaliteit te leveren
- betere samenwerkingsmogelijkheden tussen kleine en middelgrote entiteiten
- efficiënter bestuur van de korpsen omdat het aantal mandaten zal verlagen en meer verantwoordelijkheid zal gedragen worden door de korpsoversten, die geresponsabiliseerd zullen worden binnen een groter geheel
- gerechtelijke achterstand zal sneller kunnen worden weggewerkt door een efficiëntere inzet van de middelen, waardoor de doorlooptijden ook zullen dalen

De wet verandert niets aan de huidige zittingsplaatsen, maar deze krijgen wel vaak een andere benaming.

Zo klinkt de benaming van de verschillende rechtbanken in Mechelen sedert 1 april als volgt:

- Arbeidsrechtbank te Antwerpen, afdeling Mechelen
- Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen, afdeling Mechelen
- Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, afdeling Mechelen
- Politierechtbank te Antwerpen, afdeling Mechelen
- Vredegerecht te Mechelen

Gelet op deze nieuwe indeling van de gerechtelijke arrondissementen en de nieuwe titulatuur verdient het dan ook aanbeveling om uw algemene voorwaarden en meer bepaald de bevoegdheidsclausule aan te passen aan de hogervermelde benaming, teneinde nodeloze discussies te vermijden.

Naast deze hertekening van het gerechtelijk landschap heeft de wetgever ook de verdeling van de bevoegdheden tussen de rechtbanken van eerste aanleg, de rechtbanken van koophandel en de vredegerichten gewijzigd. (Wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties met het oog op de toekenning van bevoegdheid aan de natuurlijke rechter in diverse materies (B.S. 22 mei 2014)).

De krachtlijn achter deze bevoegdheidsverschuiving is dat de geschillen in de mate van het mogelijke moeten worden voorgelegd aan de meest geschikte rechter om een snelle en een kwaliteitsvolle beslissing te wijzen.

Concreet en wat betreft de rechtbank van koophandel was het de bedoeling dat alle geschillen van commerciële aard die betrekking hebben op ondernemingen voorgelegd worden aan deze rechtbank van koophandel en dit ongeacht het bedrag van het geschil.

In dit kader zijn er twee opmerkelijke wijzigingen die de aandacht opeisen:

- 1) In de nieuwe bevoegdheidsbepaling van het gerechtelijk wetboek (art. 573 Ger.W.) m.b.t. de rechtbank van koophandel werd het begrip 'kooplieden' vervangen door het begrip 'onderneming'. Het begrip onderneming wordt gedefinieerd als zijnde "personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven, dat betrekking heeft op een handeling verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel en die niet onder de bijzondere bevoegdheid van andere rechtscolleges vallen."
- 2) De oude bevoegdheidsgrens wat betreft het bedrag van de vordering, met name 1.860 EUR, om te bepalen of een vordering diende te worden ingeleid voor het vredegerecht dan wel de rechtbank van koophandel vervalt. Geschillen tussen ondernemingen komen met andere woorden in ieder geval voor de rechtbank van koophandel en dit los van het bedrag van de vordering.

Bovenstaande wijzigingen hebben vanzelfsprekend enerzijds gevolgen voor het forum waar uw vordering zal worden behandeld maar anderzijds is het duidelijk dat het begrip 'onderneming' ruimer is dan 'kooplieden'. U valt schijnbaar slechts buiten het begrip onderneming voor zover u als onderneming geen rendabiliteit beoogt, noch op korte noch op lange termijn, maar slechts tot doel hebt het algemeen belang te dienen of gemeenschapsbelangen te vrijwaren.

Het begrip onderneming komt overigens ook terug in het nieuwe Wetboek Economisch Recht.

Niettemin en teneinde het geheel complex te houden werd het begrip onderneming in dit Wetboek Economisch Recht dan weer op verschillende wijzen gedefinieerd.

Het nieuwe Wetboek Economisch Recht zal uitgebreid aan bod komen in de komende nieuwsberichten.